

Hvis dommerne finder, at det forhold, som nævningerne har erklæret tiltalte skyldig i, ikke er strafbart, skal de ifølge retsplejelovens § 903, stk. 2, jf. § 909, afsige frifindelsesdom. Efter retsplejelovens § 909 kan retten endvidere domfælde for en mindre alvorlig lovovertrædelse end den, som tiltalte er erklæret skyldig i, hvis dommerne finder, at forholdet efter loven kun kan henføres under den mindre alvorlige straffebestemmelse.

9.2.6. Hvis nævningernes erklæring går ud på, at tiltalte er skyldig, og denne erklæring ikke tilsidesættes af dommerne, eller hvis der bliver tale om fastsættelse af andre foranstaltninger end straf (f.eks. institutionsanbringelse), fordi tiltaltes straffrihed skyldes utilregnelighed, jf. straffelovens § 16, foretages en særskilt procedure vedrørende *sanktionsspørgsmålet*.

Dommerne og nævningerne afgør herefter sanktionsspørgsmålet i fællesskab, jf. retsplejelovens § 906 a. Ved afstemningen har hver nævning 1 stemme og hver dommer 4 stemmer, således at de 12 nævninger tilsammen har lige så mange stemmer som dommerne tilsammen. Efter retsplejelovens § 214 kan sagen gennemføres, selv om én nævning og/eller én dommer har fået forfald. I så fald justeres stemmean-tallet, så de to grupper stadig har lige mange stemmer. Ved stemmelighed gælder det for tiltalte gunstigste resultat. Ved afstemningen kan en nævning nægte at afgive stemme, jf. retsplejelovens § 906 a, stk. 2. Den pågældende regnes da for at have stemt for den for tiltalte gunstigste afgørelse, som nogen i øvrigt har stemt for.

Efter voteringen og afstemningen om sanktionsspørgsmålet afsiges der dom i sagen, jf. retsplejelovens § 907. Dommen indeholder normalt ingen nærmere begrundelse for, hvorfor retten har fundet tiltalte skyldig, idet der alene skal henvises til nævningernes erklæring om skyldsspørgsmålet, jf. retsplejelovens § 911, 1. pkt. I praksis følger nogle dommere dog den (ulovbestemte) fremgangsmåde, at dommerne, hvor nævningernes erklæring går ud på domfældelse, giver en udførlig begrundelse for, hvorfor også dommerne finder tiltalte skyldige.

9.2.7. Landsrettens dom i en nævningesag kan ankes til Højesteret af både tiltalte og anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 940.

Anken kan støttes på, at der under sagens behandling er begået rettergangsfejl (dvs. tilsidesættelse eller fejlagtig anvendelse af reglerne for sagens behandling), jf. retsplejelovens § 943. Efter retsplejelovens § 945, stk. 1, nr. 1 og 2, kan anken endvidere støttes på en række forhold vedrørende urigtig domfældelse eller frifindelse, f.eks. som følge af, at nævningerne

har afgjort et spørgsmål, som ikke skal forelægges nævningerne, eller som følge af fejl ved spørgsmålene til nævningerne eller fejlagtig vejledning (retsbelæring) fra retsformandens side. Herudover kan anken støttes på, at den idømte straf ligger uden for de rammer, der er fastsat i loven, eller står i åbenbart misforhold til brøden, jf. retsplejelovens § 945, stk. 1, nr. 3. Anken kan derimod *ikke* støttes på, at skyldsspørgsmålet er urigtigt afgjort som følge af en fejlagtig bedømmelse af bevisernes vægt. Landsrettens bevisvurdering kan således ikke indbringes for Højesteret.

Hvis Højesteret finder, at der er begået rettergangsfejl, og fejlen er af en sådan karakter, at den kan have haft betydning for sagens udfald, jf. retsplejelovens § 946, hjemviser Højesteret sagen til fornyet behandling ved landsretten. Højesteret kan i medfør af retsplejelovens § 960 selv afsige ny dom i sagen, hvis der er grundlag for det, f.eks. hvis Højesteret finder, at straffen bør forhøjes eller nedsættes.

9.3. Lovforslagets udformning

9.3.1. Generelle overvejelser

9.3.1.1. Justitsministeriet anmodede i juni 1994 Retsplejerådet om at vurdere og udforme forslag til nye regler i retsplejeloven vedrørende behandlingen af nævningesager. Baggrunden herfor var bl.a., at Højesteret over for Justitsministeriet havde peget på, at der var anledning til at overveje en ændring af den gældende instansordning med henblik på at sikre en mere hensigtsmæssig anvendelse af Højesterets ressourcer. Højesteret pegede i den forbindelse på en reform af nævningesystemet. Retsplejerådet afgav herefter betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager.

Et flertal af Retsplejerådets medlemmer (9 medlemmer) anbefaler en grundlæggende ændring af nævningesystemet således, at der indføres en egentlig toinstansordning også i nævningesager med deraf følgende mulighed for at anke afgørelsen af skyldsspørgsmålet (bevisanke), at nævningesager fremover behandles ved byretten i første instans og i landsretten i anden instans, at der indføres fælles votering mellem nævninger og dommere om skyldsspørgsmålet i nævningesager navnlig med henblik på, at afgørelsen af skyldsspørgsmålet skal begrundes også i nævningesager. Flertallets overvejelser er nærmere beskrevet nedenfor i pkt. 9.3.1.2 og 9.3.1.3.

Et mindretal (Advokatrådets 2 medlemmer) er af den opfattelse, at der næppe er behov for en grundlæggende ændring af nævningesystemet som foreslået af flertallet, men finder dog, at der bør gennemføres vis-